

1. ΣΡΕΜΠΡΕΝΙΤΣΑ : ΠΩΣ (ΔΕΝ) ΚΡΥΒΕΤΑΙ ΕΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 11/07/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 11/07/2024

Σελίδα: 1

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ

Ειδικός σύμβουλος του **ΕΛΙΑΜΕΠ**

**Σρεμπρένιτσα: πώς (δεν)
κρύβεται ένα έγκλημα**

Σελ. 10

1. ΣΡΕΜΠΡΕΝΙΤΣΑ : ΠΩΣ (ΔΕΝ) ΚΡΥΒΕΤΑΙ ΕΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 11/07/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 11/07/2024

Σελίδα: 10

ΑΠΟΨΗ

Σρεμπρένιτσα: πώς (δεν) κρύβεται ένα έγκλημα

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ*

Η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας συνοδεύτηκε από ανθρώπινα δράματα, από σφαγές αμάχων και άλλα συγγέρα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από όλες τις πλευρές. Η σφαγή της Σρεμπρένιτσα έχει γίνει το σύμβολο της φρίκης, που πολλοί νόμιζαν ότι δεν θα επανεμφανιζόταν στην ευρωπαϊκή ήπειρο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Τον Ιούλιο του 1995, οι στρατιωτικές δυνάμεις των Σερβοβοσνίων υπό τον στρατηγό Ράνκο Μιάντιτς πολίωρκαν και κατέλαβαν τη Σρεμπρένιτσα, όπου είχαν συγκεντρωθεί πολλοί Βόσνιοι μουσουλμάνοι, επειδή η περιοχή είχε κηρυχθεί «σφαλις» με απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Ακολούθησε σφαγή. Περίπου 8.000 άμαχοι άνδρες εκτελέστηκαν σε λίγες ώρες. Ο μεγάλος αριθμός των θυμάτων και η εν ψυχρώ απόφαση για την εξολόθρευση τους γίνονται ακόμη πιο αποτρόχαια εάν αναλογισθούμε ότι τα χιλιάδες θύματα βρισκόταν υπό την προστασία της διεθνούς κοινότητας

σε ένα στρατόπεδο του ΟΗΕ, που επιόπιεταν 100 Ολλανδοί κυανόκρανοι. Η αποτυχία να αποτραπεί η σφαγή και να προστατευθούν οι άμαχοι ξεσήκωσε κύμα αγανάκτησης τόσο ενάντια στους Σερβοβοσνίους εγκληματίες όσο και ενάντια στην ανικανότητα της διεθνούς κοινότητας.

Σε όλη τη διάρκεια της παραμονής μου στη Βοσνία την πε-

Σχεδόν τριάντα χρόνια μετά τη σφαγή, συνεχίζουν να ανακαλύπτονται και να ταυτοποιούνται πτώματα.

ρίοδο 2006-2010 συμμετείχα, ως εκπρόσωπος της Ε.Ε., στο ετήσιο μνημόσυνο που γίνεται στη Σρεμπρένιτσα, στις 11 Ιουλίου, στο νεκροταφείο που βρίσκεται στις παρυφές της κομμόπολης. Κάθε χρόνο συρρέουν χιλιάδες πολίτες, κυρίως Βόσνιοι μουσουλμάνοι, και γίνεται ο ενταφιασμός όσων νεκρών έχουν αναγνωρι-

σθει το τελευταίο δωδεκάμηνο. Έχει προηγηθεί η μακάρια διαδικασία ταυτοποίησης των λειψάνων που ανακαλύπτονται κάθε χρόνο είτε σε ομαδικούς τάφους είτε διάσπαρτα στα γειτονικά δάση, όπου προσπάθησαν να σωθούν τα άτυχα θύματα ή ακόμη και σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου μεταφέρθηκαν τα πτώματα των θυμάτων για να εξαφανισθούν τα ίχνη του μεγάλου εγκλήματος.

Στην κοινή πόλη της Τούζλα έχει την έδρα της η Διεθνής Επιτροπή Αγνοουμένων, International Commission on Missing Persons (ICMP). Η οργάνωση αυτή ιδρύθηκε το 1996 με παρότρυνση του προέδρου Κλίντον, για να διευκολύνει την αναγνώριση των 40.000 αγνοουμένων των γιουγκοσλαβικών πολέμων. Κάθε αγνοούμενος και η αμφιβολία ως προς την τύχη και πόνο στους οικείους του, όπως πολύ καλά γνωρίζουμε και εμείς οι Έλληνες με τους αγνοούμενους της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Η ICMP ανέπτυξε επαναστασιακές μεθόδους και κατόρθωσε να αναγνωρίσει 7.000 από τους περίπου 8.000 Βόσνιους

μουσουλμάνους, άνδρες και γυναίκες, που έχασαν τη ζωή τους κατά το δεκαήμερο της σφαγής.

Η διεθνής κατακραυγή και η απειλή τιμωρίας των υπευθύνων ώθησαν τη σερβική πλευρά σε μια προσπάθεια απόκρυψης των πειστηρίων του εγκλήματος. Εοπίεσαν στους τόπους δολοφονίας με μπουλντόζες και μετέφεραν τα πτώματα των θυμάτων σε άλλες τοποθεσίες. Καθώς τα μηχανήματα όργωναν τα πτώματα, τα διέλυαν, αφήνοντας θραύσματα του ίδιου ατόμου διάσπαρτα σε διάφορους μαζικούς τάφους, δημιουργώντας αυτό που κάποτε ορίστηκε ως το «μεγαλύτερο εγκληματολογικό παζλ» στον κόσμο. Πριν από την εμπειρία της Βοσνίας, η δυνατότητα να βρεθεί το προφίλ DNA από τα λείψανα ενός θύματος έφτανε στο 40% με 50%. Σήμερα, χάρη στις μεθόδους που έχει αναπτύξει η ICMP, το ποσοστό φτάνει το 97%-98%. Η τεχνολογία που αποκτήθηκε στη Σρεμπρένιτσα χρησιμοποιήθηκε και σε άλλες περιπτώσεις, όπως για την ταυτοποίηση των θυμάτων από το τσουνάμι του 2004.

Η επίσκεψη των εγκαταστάσεων της ICMP στην πόλη Τούζ-

λα, 100 χιλιόμετρα από τη Σρεμπρένιτσα, δεν μπορεί να αφήσει αδιάφορο και τον πιο ψύχραμο επισκέπτη. Εξωτερικά το κτίριο μοιάζει με μεγάλη αγροτική αποθήκη ή βουστάσιο. Στο εσωτερικό υπάρχει μια έντονη μυρωδιά θανάτου. Γύρω γύρω, υπάρχουν εντοιχισμένα μεγάλα ράφια, μέσα στα οποία τοποθετούνται οι ειδικοί σάκοι με τα πτώματα ή τα τεμάχια πτωμάτων που ήταν θαμμένα επί χρόνια. Η ανεύρεση νέων ομαδικών τάφων είναι συνηθισμένη είδηση στη Βοσνία. Στην κεντρική αίθουσα της αποθήκης βρίσκονται τα πτώματα που δεν έχουν ακόμη αναγνωρισθεί και σε μια διπλανή αίθουσα όσα βρέθηκαν και αναγνωρίστηκαν μετά την 11η Ιουλίου του προηγούμενου χρόνου. Οι νεκροί αυτοί θα ενταφιαστούν στο νεκροταφείο που ήδη φιλοξενεί 6.000 τάφους των θυμάτων σε μια υποβλητική τελετή που επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο. Τριάντα χρόνια σχεδόν μετά τη σφαγή συνεχίζουν να ανακαλύπτονται και να ταυτοποιούνται πτώματα. Τον Ιούλιο του 2022 ενταφιάσθηκαν άλλοι 50 νεκροί, μεταξύ των οποίων και ο Σάλιμ Μούσταφτσιτς, που ήταν μόλις 16 ετών όταν εκτελέ-

στηκε. Πέρσι προστέθηκαν άλλοι 30 τάφοι.

Σήμερα, ελάχιστοι ακραίοι εθνικιστές αρνούνται να παραδεχθούν ότι χιλιάδες άμαχοι δολοφονήθηκαν στη Σρεμπρένιτσα. Παρ' όλα αυτά, η πολιτική αντιπαράθεση για τη σφαγή συνεχίζει να δηλητηριάζει τις σχέσεις των λαών της Βοσνίας. Ορισμένοι, κυρίως Σέρβοι, διαφωνούν με τον νομικό χαρακτηρισμό «γενοκτονία» που αποδέχθηκαν το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ICJ) και το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY).

Οι διχογνωμίες ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό των εγκλημάτων κάθε άλλο παρά συμβάλλουν στην επούλωση των πληγών και στην αναγκαία συμφιλίωση, που θα μπορούσε να κάνει τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη ένα βιώσιμο κράτος.

* Ο κ. Δημήτρης Κούρκουλας είναι ειδικός σύμβουλος του **ΕΛΙΑΜΕΠ**. Διετέλεσε υφυπουργός Εξωτερικών και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη την περίοδο 2006-2010. Πρόσφατα κυκλοφόρησε το βιβλίο του «Βοσνιακό θράσος» - Μια νάρκη στην καρδιά της Ευρώπης.